Detaljni izvedbeni plan

Akademska godina: 2025/2026	**Semestar:** Zimski
Studiji: Povijest (R) (izborni) Komunikologija (R) (izborni) Sociologija (R) (izborni) Sestrinstvo (I) (izborni) Sestrinstvo (R) (izborni) Primaljstvo (R) (izborni) Primaljstvo (I) (izborni)	**Godina studija:** 1

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU

Naziv kolegija: Hrvatsko iseljeništvo i povratništvo u 19. i 20. stoljeću	
Kratica kolegija: IZBP210	
ECTS bodovi: 4	**Šifra kolegija:** 234739
Preduvjeti za upis kolegija: Nema	
Ukupno opterećenje kolegija	
Vrsta nastave	**Ukupno sati**
Predavanje	30
Seminar	15
Mjesto i vrijeme održavanja nastave: HKS – prema objavljenom rasporedu	

II. NASTAVNO OSOBLJE

Nositelj kolegija

Ime i prezime: Hofgräff Marić Darija	
Akademski stupanj/naziv:	**Izbor:** naslovni docent
Kontakt e-mail: darija.maric@unicath.hr	**Telefon:**
Konzultacije: Prema objavljenom rasporedu	

Suradnici na kolegiju

III. DETALJNI PODACI O KOLEGIJU

Jezik na kojem se nastava održava: Hrvatski

Opis kolegija	Upoznati studente s ulogom države u reguliranju iseljavanja/povratka stanovništva u europske i prekomorske zemlje tijekom 19. i 20. stoljeća. Na primjerima rada pojedinih državnih institucija (Kraljevska zemaljska vlada u Zagrebu, Iseljenički komesarijat i dr.), privatne inicijative i Crkve u Hrvatskoj identificirati mehanizme koji su oblikovali iseljeničko-povratnička pitanja. Ispitati kvalitetu privatno–pravne zaštite iseljenika i povratnika u okviru koje su se rješavala pitanja vezana uz mirovine, ostavine, osiguranja i dr., s posebnim naglaskom na zaštiti siromašnih iseljenika i povratnika, uključujući i iseljeničku siročad. U tome smislu želi se dokazati kontinuitet između habsburškog i međuratnog razdoblja u kojemu je uloga Hrvata u odnosu na politiku iseljavanja i povratka stanovništva bila značajna ne samo u administrativnome već i izrazito socijalnome smislu, bez obzira na društveno-političke okvire u kojima se Hrvatska nalazila u razdoblju 19. i 20. stoljeća. Predmet može obuhvatiti i socijalističko razdoblje, uključujući i migracije za vrijeme Domovinskog rata, što će ovisiti o zainteresiranosti studenata za temu.
Očekivani ishodi učenja na razini kolegija	1. Ovladati temeljnim historiografskim pojmovima iz hrvatske i svjetske povijesti vezanima uz hrvatsko iseljeništvo i povratništvo 19. i 20. stoljeća. 2. Prepoznati temeljne procese iseljavanja i povratka stanovništva iz hrvatske i svjetske povijesti 19. i 20. stoljeća. 3. Prikupljati stručnu i znanstvenu literaturu i istraživati izvore u arhivima, knjižnicama, muzejima i srodnim ustanovama u skladu sa zadacima seminarskih radova, ili u zamjenu pristupiti izradi zajedničkih grupnih projekata, ovisi o dogovoru nastavnika i studenata. 4. Kritički analizirati i interpretirati izvore, znanstvenu i stručnu literaturu u skladu sa zadacima seminarskih radova. 5. Napisati jasan i strukturiran seminarski rad. 6. Održati jasno i strukturirano seminarsko izlaganje. 7. Aktivno i argumentirano sudjelovati u seminarskim raspravama. 8. Pridržavati se etičkih načela u radu.
Literatura	
Obavezna	**HOFGRÄFF MARIĆ, Darija**. Iseljenici i povratnici: Pravni i institucijski aspekti u razdoblju Austro-Ugarske Monarhije i Kraljevine SHS - Kraljevine Jugoslavije. Zagreb: Školska knjiga, 2021 (monografija); **BRUNNBAUER, Ulf.** *Globaliziranje jugoistočne Europe: iseljenici, Amerika i država : od kraja 19. stoljeća* . Zagreb: Srednja Europa, 2019.; 497-503. **HOLJEVAC, Većeslav.** *Hrvati izvan domovine*. Zagreb: Matica hrvatska, 1967. (1. izdanje); 1968. (2. izdanje); **ANTIĆ, Ljubomir**. Hrvati i Amerika. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, 2002.; **ANTIĆ, Ljubomir.** „Prilog istraživanju austrijske iseljeničke politike i zakonodavstva kao činilaca masovnog iseljavanja iz Dalmacije pred Prvi svjetski rat". Zadarska revija 2-3 (1985):242-254.; **KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, Mira.** "Djelovanje velike ekonomske krize na migraciona kretanja jugoslavenskih naroda". U: Svetska ekonomska kriza 1929-1934. i njen odraz u zemljama jugoistočne Evrope, ur. Vasa Čubrilović. Beograd: Balkanološki institut Srpske akademije nauka i umetnosti, 1976, 337-366.; **KRIŠTO, Jure.** Stoljeće služenja Bogu, Redu i narodu: Kongregacija sestara dominikanki Sv. anđela čuvara. Zagreb: Hrvatski institut za povijest; Korčula: Kongregacija sestara dominikanki Sv. anđela čuvara, 2005.; **LAKATOŠ, Josip.** Narodna statistika. Zagreb: vlastita naklada, 1914.; **NEJAŠMIĆ, Ivica.** "Iseljavanje iz Hrvatske u europske i prekomorske zemlje od sredine 19. stoljeća do 1981. – pokušaj kvantifikacije". Migracijske teme 6 (1990), br. 4: 511-526.; **PULJIZ, Vlado**; BEŽOVAN, Gojko; MATKOVIĆ, Teo; ŠUĆUR, Zoran; ZRINŠČAK, Siniša. Socijalna politika Hrvatske. Zagreb: Pravni fakultet Sveučilišta, 2008. **STOJANOVIĆ, Dimitrija J.** "Zaštita djece". U: Narodna zaštita: almanah 1914.-1924. Zagreb, 1924, 54-57.; **SZABO, Agneza**. "Štamparov suvremenik Josip Šilović – utemeljitelj Zaklade za kolonizaciju siročadi iz gladnih hrvatskih krajeva i Zaklade siročadi naših iseljenika u vrijeme Prvoga svjetskog rata". *Acta medico-historica Adriatica* 13 (2015), Supplement 1: 49-62.
Dopunska	**KIRKPATRICK, Clifford**. "Selective Immigration: The New Mercantilism". *Journal of Social Forces* 3 (1925), br. 3:; **KUHAR, Martin**. Eugenika u hrvatskoj medicini i njezin utjecaj na javnost u razdoblju od 1859. do 1945. Doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet, 2015.; **STIPETIĆ, Vladimir.** "Artur Benko Grado (1875-1946) – zaboravljeni statističar i ekonomist". Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci: časopis za ekonomsku teoriju i praksu 21 (2003): 7-16.; **SUPEK, Olga; ČAPO ŽMEGAČ**, **Jasna.** „Effects of Emigration on a Rural Society: Demography, Family Structure and Gender Relations in Croatia". U: Roots of the Transplanted, vol 1, ur. Dirk Hoerder, Inge Blank. New York: Columbia University Press, 1994, 311-339.; **ZAHRA, Tara.** *The Great Departure - Mass Migration from Eastern Europe and the Making of the Free World* . New York. : W. W. Norton and Co., 2016.
Način ispitivanja i ocjenjivanja	

Polaže se DA	**Isključivo kontinuirano praćenje nastave** NE	**Ulazi u prosjek** DA

Preduvjeti za dobivanje potpisa i polaganje završnog ispita	**Redovito pohađanje nastave –** prisutnost na najmanje 70% nastave prema studijskom programu i izvedbenom nastavnom planu; **Uredno izvršene seminarske obveze –** pripremljeno izlaganje (PP prezentacija) te predana i prihvaćena pisana verzija seminarskog rada najmanje deset dana prije izlaska na ispitni rok; U slučaju da se student/ica odluči za istraživanje u arhivima i srodnim baštinskim institucijama, neće morati sudjelovati u zajedničkom grupnom projektu (npr. snimanje kraćih vido uradaka na temelju arhivskih izvora i sl., što će ovisiti o dogovoru nastavnika i studenata). **Stjecanje minimalnog uspjeha od 35 % tijekom nastave unutar zadanih nastavnih aktivnosti –** ostvareno kumulativno.
Način ocjenjivanja	Brojčana ljestvica ocjenjivanja studentskog rada je: **nedovoljan (1) –** 0 do 49,9 % **dovoljan (2) –** 50 do 64,9 % **dobar (3) –** 65 do 79,9 % **vrlo dobar (4) –** 80 do 89,9 % **izvrstan (5) –** 90 do 100 % Način stjecanja ocjene: a. **Nastavne aktivnosti –** 70 % ocjene 1. seminarske obveze – 20% 2. 1. kolokvij – 25 % 3. 2. kolokvij – 25 % b. **Završni ispit –** 30 % ocjene usmeni ispit – 30 % *(za prolaz je nužno riješiti 50 % ispita)*
Način polaganja ispita	**Nastavne aktivnosti:** seminarske obveze, 1. kolokvij (pismeni), 2. kolokvij (pismeni). **Završni ispit:** usmeni ispit.

Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava za prijenos bodova

VRSTA AKTIVNOSTI	**ECTS bodovi -** koeficijent opterećenja studenata	**UDIOOCJENE** (%)
Pohađanje nastave	1,2	0
Seminarsko izlaganje	0,84	30
Kolokvij - međuispit	0,56	20

Kolokvij - međuispit	0,56	20
Ukupno tijekom nastave	**3,16**	**70 %**
Završni ispit	0,84	30 %
UKUPNO BODOVA (nastava+zav.ispit)	**4**	**100 %**

IV. TJEDNI PLAN NASTAVE

Predavanja

#	Tema
1	Uvodno predavanje: predstavljanje plana i programa rada, uz pojašnjenje studentskih obveza i literature.
2	Uloga države i ključni čimbenici razvoja socijalne politike, zašto iseljavamo - tradicija, potreba ili pomodarstvo?
3	RAZDOBLJE AUSTRO-UGARSKE MONARHIJE (Začetci državne institucionalizacije nad iseljavanjem i povratkom stanovništva kroz prizmu pravne i institucijske regulative: uloga Kraljevske zemaljske vlade u Zagrebu).
4	Statistički pokazatelji o iseljavanju i povratku stanovništva tijekom 19. stoljeća.
5	Socijalna zaštita iseljenika i povratnika (organizacija odlaska i povratka bolesnih i osiromašenih iseljenika).
6	KOLOKVIJ
7	RAZDOBLJE KRALJEVINE SHS – KRALJEVINE JUGOSLAVIJE (Propalo gospodarstvo – razlog novog vala iseljavanja).
8	Institucijska i pravna organizacije iseljeništva – povratništva u Hrvatskoj (uloga i značaj Iseljeničkog komesarijata u Zagrebu; Statistički pokazatelji o iseljenicima i povratnicima).
9	Pomoć iseljenicima u realizaciji iseljavanja preko informativnih ureda i njihova suradnja s novinskim redakcijama.
10	Povratnička populacija (razlozi povratka i razine zbrinjavanja povratnika, Dom u Jelsi za osiromašene i bolesne povratnike, uloga Hrvatske bratske zajednice i drugih privatnih inicijativa).
11	KOLOKVIJ
12	Uloga i značaj dr. Josipa Šilovića (Narodna zaštita).
13	Utjecaj sestara dominikanki Kongregacije Svetih anđela čuvara na Korčuli u zbrinjavanju i obrazovanju iseljeničke siročadi i djece skitnica.
14	Turističko-domaćinska škola u Vignju kao poseban socijalni model skrbi za iseljeničku siročad i dr.
15	Posjet Hrvatskom državnom arhivu (strukturna organizacija fondova/zbirki o hrvatskom iseljeništvu).

Seminari

#	Tema

1	Uvodno predavanje: pojašnjenje studentskih obveza i podjela seminarskih zaduženja.
2	Determinante razvoja socijalne politike.
3	Razlozi, mehanizmi i rute iseljavanja hrvatskog stanovništva tijekom 19. – 20. stoljeća.
4	Fenomen vrbovanja stanovništva na iseljavanje - nekad i danas.
5	Učinak iseljeničkih doznaka na domaću ekonomiju – nekad i danas.
6	KOLOKVIJ
7	Obrazovanje hrvatske djece u zemljama iseljenja.
8	Znameniti iseljenici iz Hrvatske i njihova humanitarna angažiranost.
9	Utjecaj novinskih napisa na oblikovanje javnog mišljenja o iseljavanju i povratku stanovništva (nekad i danas).
10	Iseljavanja Hrvata u vrijeme nakon Drugog svjetskog rata.
11	Povratak nekad i danas (sličnosti i razlike).
12	Komparativne prednosti života u Hrvatskoj u odnosu na druge europske zemlje.
13	Iseljavanje Hrvata iz Bosne i Hercegovine u (Njemačku, Irsku i druge europske zemlje) tijekom 20 stoljeća.
14	KOLOKVIJ
15	Posjet Hrvatskom državnom arhivu (kako se pripremiti za istraživanje, tematski vodič o iseljeništvu i dr.).